

Svart på vitt: frihet skapar välstånd

Ekonomisk frihet är vägen till ekonomisk tillväxt. Av de 11 EU-länder som har ökat sin ekonomiska frihet relativt de andra mellan 1996 och 2003 har 8 också förbättrat sin position i BNP per capita.

Allt fler förefaller inse att växande ekonomiska resurser – tillväxt – är vägen till välstånd, inte omfördelning av befintliga resurser. Men få talar om hur tillväxt skapas. Svaret på den frågan är ekonomisk frihet, det är förutsättningen för tillväxt.

Ju större del av samhället som lämnas fritt för frivilliga relationer, desto friare ekonomi. När skatterna blir höga, staten tar upp en stor del av samhället, regleringar hindrar utbyte, handel stoppas eller priserna regleras – då begränsas friheten.

2005 års index över ekonomisk frihet i världens länder från *Heritage Foundation* och *Wall Street Journal* har just presenterats. Där utvärderas 161 länder utifrån 50 variabler som delas in i tio huvudkategorier: handel, skattetryck, statlig inblandning, penningpolitik, kapitalflöden, bank och finans, löner och priser, äganderätt, regleringar och informell marknad.

Av denna elfte utgåva av publikationen framgår att världens ekonomiskt friaste land är Hong Kong. Av Europas länder placerar sig Luxemburg högst, på plats tre. Därefter följer Estland på plats fyra, Irland på plats fem och Storbritannien på plats sju. Sverige intar plats 14.

En jämförelse över tid visar att hela 19 av EU:s 25 medlemsländer nu har högre betyg i absoluta tal än 1996. Åtta av de tio nya EU-medlemmarna har idag bättre betyg; endast Tjeckien och Ungern har försämrats något. Den ekonomiska friheten har ökat i Europa.

En relativ jämförelse – en rangordning av EU-ländernas ekonomiska frihet – visar hur länderna har utvecklats inbördes. Den ekonomiska friheten har ökat mest i länder som Estland, Lettland, Litauen, Slovakien och Slovenien – från låga nivåer. Den har förblivit stor i främst Luxemburg, Irland och Storbritannien. Den har minskat mest i Frankrike, Belgien och Österrike.

Betyder friheten något för tillväxten? Ett sätt att undersöka det kan vara att jämföra utvecklingen av relativ ekonomisk frihet med utvecklingen av relativ BNP per capita under samma period. *Eurostat* publicerade nyligen reviderad statistik för köpkraftskorrigerad BNP per capita för EU-25 under perioden 1996-2003.

Av den jämförelsen framgår att av de elva EU-länder som förbättrade sin position i ekonomisk frihet 1996-2003 förbättrade åtta också positionen avseende BNP per capita. För de tre övriga – Italien, Sverige och Cypern – var antingen förändringarna i relativ ekonomisk frihet eller BNP marginella.

Mest kraftfull ökning av BNP per capita har skett i Estland, Irland och Luxemburg. Därefter kommer Spanien, Lettland, Litauen, Slovenien, Slovakien, Finland och Storbritannien. Det följer indexet över ekonomisk frihet tämligen exakt.

Sverige får bra betyg i kategorierna penningpolitik, kapitalflöden, bank och finans, äganderätt och informell sektor. Där får vi 1 på en skala 1-5 där 1 är bäst. Sverige får lägst betyg i

kategorierna skattetryck, statlig inblandning i ekonomin och grad av regleringar. Allra lägst är betyget för skattetrycket: 3,9.

Vill vi öka den ekonomiska tillväxten i Sverige så ska vi öka den ekonomiska friheten. Lägre skattetryck, mindre offentlig sfär och färre regleringar framstår som de mest angelägna förändringarna. Att avstå från att agera eller göra tvärtom är att frivilligt välja tillbakagång och sämre välfärd.

Johnny Munkhammar

Verksam vid Timbro, aktuell med ”Sagan om välfärdens återkomst”, www.munkhammar.org